

ZÁKON

ze dne..... 2021,

kterým se mění zákon č. 438/2020 Sb., o úpravách poskytování ošetrovného v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii a o změně zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 438/2020 Sb., o úpravách poskytování ošetrovného v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii a o změně zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, se mění takto:

1. V § 2 odst. 3 se slova „bodů 1“ nahrazují slovy „bodů 1 a 2“.
2. V § 3 odst. 1 se na konci písmene b) středník nahrazuje čárkou a vkládá se nové písmeno c), které včetně poznámek pod čarou č. 4 a 5 zní:

„c) nezaopatřené dítě se speciálními vzdělávacími potřebami podle školského zákona, jde-li o dítě se závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem⁴⁾, kterému bylo vydáno doporučení školského poradenského zařízení za účelem stanovení podpůrných opatření pro jeho vzdělávání⁵⁾ (dále jen „dítě se speciálními vzdělávacími potřebami“), jestliže nemůže navštěvovat školu z důvodu mimořádného opatření při epidemii;

⁴⁾ § 16 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

⁵⁾ § 15 odst. 2 a 5 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů.“

3. V § 3 odst. 1 závěrečné části ustanovení se slova „a b)“ nahrazují slovy „až c)“.
4. V § 4 odst. 4 se číslo „70“ nahrazuje číslem „80“.
5. V § 5 odst. 2 se za větu druhou vkládá věta „Nárok na výplatu ošetrovného v případě uvedeném v § 3 odst. 1 písm. c) se dále osvědčuje potvrzením školy s uvedením, že jde o dítě se speciálními vzdělávacími potřebami podle § 3 odst. 1 písm. c)“.
6. V § 5 odst. 2 větě poslední se za slovo „pojištění,“ vkládají slova „jde-li o potvrzení o uzavření zařízení podle věty první,“.
7. V § 5 se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Škola je povinna na žádost zaměstnance potvrdit pro účely ošetřovného, že se jedná o dítě se speciálními vzdělávacími potřebami podle § 3 odst. 1 písm. c). Porušení povinnosti podle věty první a podle § 6 věty první se považuje za porušení povinnosti podle § 106 zákona o nemocenském pojištění.“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Ošetřovné náleží za kalendářní dny v období ode dne 1. března 2021 do dne nabytí účinnosti tohoto zákona ve výši podle § 4 odst. 4 zákona č. 438/2020 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.
2. Ošetřovné vyplacené za kalendářní dny v období ode dne 1. března 2021 do dne nabytí účinnosti tohoto zákona v nižší výši, než je výše ošetřovného stanovená podle § 4 odst. 4 zákona č. 438/2020 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se doplatí bez žádosti nejpozději do konce druhého kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, za které ošetřovné náleží.
3. Nárok na ošetřovné z důvodu péče o dítě podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona č. 438/2020 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, vzniká ode dne 1. března 2021.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

V souvislosti s dalším rozšířením onemocnění COVID-19 na podzim 2020 způsobeném novým koronavirem SARS-CoV-2 byla přijata mimořádná opatření při epidemii, mimo jiné se opět jednalo o zákaz výuky na základních, středních, vysokých i vyšších odborných školách. S cílem zajištění péče o děti, na něž dopadají tato opatření, po dobu uzavření školních a dětských zařízení a s řešením související otázky finančního zabezpečení rodičů přijal Parlament ČR zákon č. 438/2020 Sb., o úpravách poskytování ošetrovného v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii a o změně zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o celoplošné mimořádné opatření, u kterého se ukazuje, že velká část rodin s dětmi je závislá na této dávce nemocenského pojištění, dostává se řada rodin s dětmi do napjaté ekonomické situace, kdy z delšího časového hlediska již výše dávky nestačí pokrýt základní životní výdaje a potřeby těchto rodin, obzvláště jedná-li se o rodiny samoživitelů, jejichž úspory byly již vyčerpány s ohledem na dobu trvání uzavření škol.

Navrhuje se proto od 1. března 2021 po dobu platnosti uvedeného mimořádného opatření při epidemii upravit výši ošetrovného na 80 % denního vyměřovacího základu. Do tohoto zvýšení budou zahrnuty i případy ošetrování a péče z jiných důvodů než uzavření škol (podle § 39 odstavec 1 písm. a) zákona o nemocenském pojištění) s počátkem ošetrování od 1. března 2021 a později.

Po několikaměsíční zkušenosti s trváním uzavření škol se také ukazuje, že některá opatření je účelné upřesnit. Nárok na ošetrovné z důvodu péče o dítě v době uzavření školy obecně vzniká na dítě mladší 10 let. V době platnosti mimořádných opatření nárok na ošetrovné vzniká i na nezaopatřené dítě, které je závislé na pomoci jiné osoby bez ohledu na stupeň závislosti, jestliže nemůže navštěvovat školu z důvodu jejího uzavření, a to až do 26 let věku. Na takové dítě náleží příspěvek na péči. Ukázalo se, že okruh dětí starších 10 let, které nemohou z různých zdravotních důvodů zůstat bez dozoru samy doma nebo nejsou objektivně schopny se samostatně vzdělávat formou distanční výuky, je širší, než se předpokládalo, a proto se navrhuje rozšířit nárok na ošetrovné na další děti starší 10 let, které potřebují mimořádnou péči při on-line vzdělávání i po dosažení tohoto věku.

2. Odůvodnění hlavních principů a nezbytnosti navrhované právní úpravy.

Navržené řešení má za cíl v rámci prodloužené výplaty ošetrovného po dobu trvání mimořádného, resp. krizového opatření, upravit výši ošetrovného tak, aby sociální situace rodin s dětmi nemusela být řešena dalšími sociálními dávkami, neboť podpora prostřednictvím

sociálních dávek přichází až s časovým zpožděním. Ze stejného důvodu se rozšiřuje okruh dětí, u důvodu jejichž péče při uzavření škol, vzniká nárok na ošetřovné, a to o děti speciálními vzdělávacími potřebami podle školského zákona, jde-li o dítě se závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem. Přiznáním nároku na ošetřovné se významně zlepši celková podpora dětí s výše uvedenými druhy zdravotního postižení v těchto rodinách. Současně tedy dojde k podpoře distančního vzdělávání s cílem minimalizovat školní neúspěšnost dětí se speciálními vzdělávacími potřebami nad rámec dosavadní právní úpravy.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky.

Navrhovaný zákon je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a plně respektuje též Listinu základních práv a svobod.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaný zákon je v souladu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie. Navrhovaná úprava specifickou úpravou ve prospěch dotčených osob nijak nenarušuje tyto předpisy a je s nimi v souladu.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaný zákon je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, podle čl. 10 Ústavy.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

A. Zvýšení ošetřovného na 80 % denního vyměřovacího základu

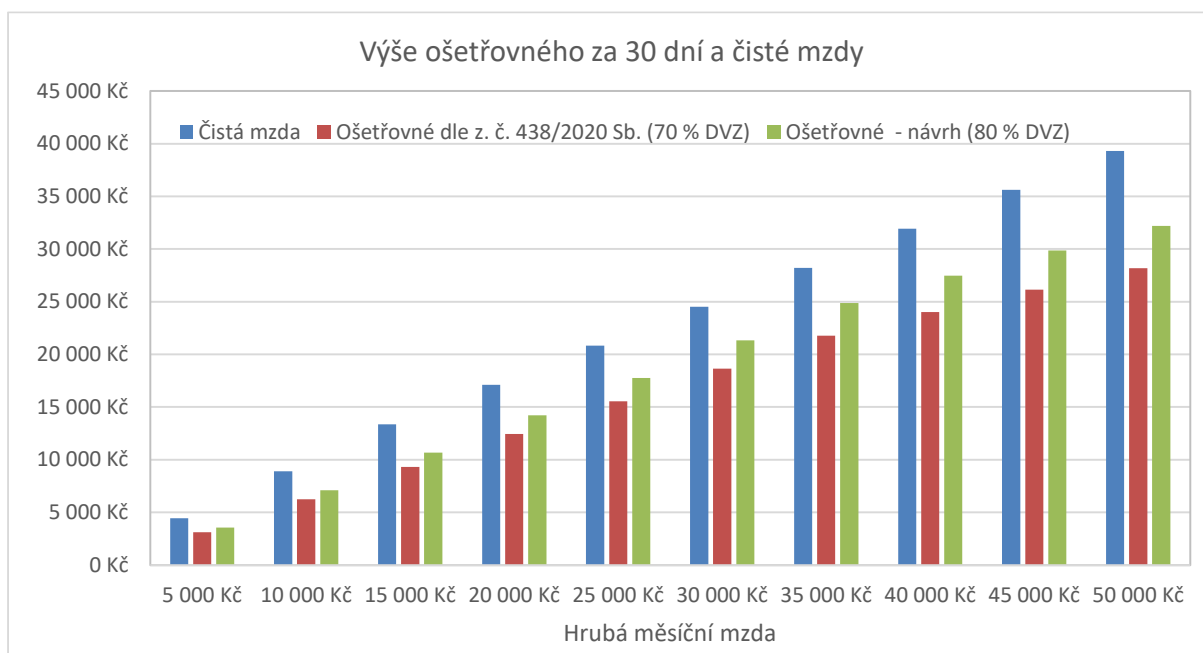
Maximální počet případů ošetřovného čerpaného z titulu uzavření předškolních zařízení, škol a jiných zařízení je odhadován na úrovni 180 tisíc případů, což představuje výdaje státního rozpočtu ve výši 610 mil. Kč týdně při současné výši ošetřovného 70 % podle zákona č. 438/2020 Sb. a dopady 700 mil. Kč týdně při ošetřovném ve výši 80 % redukovaného

vyměřovacího základu. Dopad novely tedy představuje při úplném uzavření všech škol a předškolních zařízení cca 90 mil. Kč týdně, do 21. 3. 2021 celkem cca 270 mil. Kč.

Platnost současného opatření je po dobu tří týdnů. Pokud následně dojde k obnovení otevření předškolních zařízení a prvních a druhých tříd škol, bude následně činit dopad opatření cca 30 mil. týdně. Do konce platnosti zákona č. 438/2020 Sb. (30. 6. 2021) se jedná o 14 týdnů, celkový dopad za období po 21. 3. 2021 bude činit cca 420 mil. Kč.

Za předpokladu uzavření všech tříd škol i předškolních zařízení po dobu 3 týdnů bude celkový dopad novely činit 690 mil. Kč.

Sociální situace příjemců ošetřovného bude navýšením dávky na 80 % denního vyměřovacího základu posílena.

Poznámka: čistá mzda je stanovena s uplatněním slevy za poplatníka. Ošetřovné bez zohlednění minima 400 Kč při plném úvazku.

B. Rozšíření okruhu dětí o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, jde-li o dítě se závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem

S příslušným typem zdravotního postižení studuje podle údaje MŠMT necelých 26 tisíc dětí na základních školách a necelé 3 tisíce na školách středních. Z tohoto počtu se předpokládá starších 9 let méně než 19 tis. dětí. Část těchto dětí (cca 10 %) bude příjemcem příspěvku na péči, jejichž rodiče již nárok na ošetřovné mají. Dále má část těchto dětí sourozence, který je mladší 10 let, tj. nárok na ošetřovné v tomto případě již pro rodiče také existuje. Zároveň ne každý rodič je nemocensky pojištěn (není zaměstnán, popř. vykonává SVČ) a nemá tedy na ošetřovné nárok.

Při zohlednění těchto skutečností se počet dodatečných případů nároku na ošetřovné odhaduje na úrovni kolem 11 tisíc. Dále část rodičů může kombinovat péči s prací z domova, a to plně nebo částečně, kdy budou čerpat ošetřovné jen za některé dny v týdnu. Lze tedy odhadnout, že by díky navrhovanému rozšíření okruhu mohlo dojít k dennímu zvýšení počtu proplacených dnů ošetřovného o cca 8 - 9 tisíc.

Při průměrné denní výši ošetřovného 485 Kč (leden 2021) zvýšené na 80 % denního vyměřovacího základu (tj. na 555 Kč) by týdenní náklady na toto opatření při počtu 8,5 tisíce činily 33 mil. Kč.

V případě účinnosti od 1. března 2021 do 30. června 2021 by celkové náklady činily zhruba 560 mil. Kč.

Navrhovaný zákon nebude mít žádné dopady na rozpočty územních samosprávných celků.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaný zákon nebude mít žádné dopady na ochranu soukromí a osobních údajů.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaný zákon není spojen s žádnými korupčními riziky.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo ochranu státu a dopady na životní prostředí

Navrhovaný zákon nemá vliv na bezpečnost nebo obranu státu ani na životní prostředí.

10. Odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení

Navrhuje se, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení podle § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a to vzhledem k výše uvedeným důvodům, tj. zejména k potřebě urychleně řešit otázky zvýšení finančního zabezpečení rodičů, kteří pobírají ošetřovné při péči o děti, v návaznosti na vyhlášená mimořádná opatření.

Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1

Výslovně se upřesňuje, že zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce nebo pracovní činnosti mají nárok na ošetrovné podle tohoto zákona též v případě péče o dítě z důvodu nařízené karantény dítěti z důvodu mimořádného opatření při epidemii, a nikoliv jen z důvodu uzavření škol.

K bodům 2 a 3

Z důvodu mimořádných opatření při epidemii se navrhuje rozšířit okruh dětí, při jejichž péči vzniká zaměstnanci (rodiči) nárok na ošetrovné, a to o děti starší 10 let, které potřebují mimořádnou péči při on-line vzdělávání i po dosažení tohoto věku. Nárok na dávku by vznikl za stejných podmínek podle zákona č. 438/2020 Sb. jako na děti závislé na pomoci jiné osoby.

Jednalo by se o tyto děti:

- se závažnými poruchami chování,
- se souběžným postižením více vadami,
- s autismem,

tedy o vybrané děti se speciálními vzdělávacími potřebami uvedené ve výčtu § 16 odst. 9 školského zákona. Dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí takové dítě, které k naplnění svých vzdělávacích možností potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Za účelem stanovení podpůrných opatření pro vzdělávání dítěte vydává školské poradenské zařízení doporučení, ve kterém je uvedena i doba trvání doporučení. Doporučení školského poradenského zařízení mají školy k dispozici, neboť ho vedou ve svých záznamech (§ 1a vyhlášky č. 364/2005 Sb., o dokumentaci škol a školských zařízení).

K bodu 4

Navrhuje se poskytovat ošetrovné ve výši 80 % redukováného denního vyměřovacího základu. Do výše průměrné mzdy, tj. do výše 35,5 tis. Kč, bude náležet ošetrovné ve výši 72 % hrubého příjmu. Vzhledem k dosavadní výši ošetrovného u zaměstnanců s příjmem do výše průměrné mzdy (63 % hrubého příjmu) došlo v uplynulých měsících k znatelnému propadu příjmů, proto bude rodičům dětí aspoň dodatečně jejich příjem zvýšen. Řada rodičů, zejména samozivitelů, závislých jen na příjmu z ošetrovného, nemá prostředky na úhradu základních potřeb a úspory již vyčerpala.

K bodům 5 až 7

Pokud bude zaměstnanec žádat o ošetrovné na dítě se speciálními potřebami, k žádosti doloží potvrzení školy o této skutečnosti.

Školy mají přehled o těchto žácích i o době platnosti doporučení vydané školským poradenským zařízením, a proto tuto skutečnost na žádost oprávněné osoby (zaměstnance) mohou potvrzovat pro účely ošetrovného; nepředpokládá se vydání tiskopisu, na kterém by musel být povinně tento údaj potvrzován. Předložení tohoto dokladu bude samozřejmě vyžadováno jen na děti starší 10 let.

K čl. II

K bodům 1 a 2

Navrhuje se, aby ošetřovné ve výši 80 % denního vyměřovacího základu náleželo již ode dne 1. března 2021, tedy ode dne, kdy fakticky došlo k plošnému uzavření škol. V případě, že ošetřovné náležející za dobu od 1. března 2021 do dne nabytí účinnosti tohoto zákona již bylo vyplaceno v nižší výši, doplatí se bez žádosti ve lhůtě do druhého kalendářního měsíce.

K bodu 3

Navrhuje se, aby za podmínek stanovených zákonem č. 438/2020 Sb. nárok na ošetřovné z důvodu péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami (tj. závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem) vznikl od začátku měsíce března 2021, tj. obdobně jako bude uplatňován nárok na ošetřovné zpětně na děti, jimž byla od tohoto data plošně uzavřena zařízení, do nichž mohly dosud chodit (první a druhé třídy a předškolní zařízení).

K čl. III

Účinnost zákona se navrhuje z důvodu naléhavosti dnem vyhlášení, což umožňuje § 3 odst. 4 věta druhá zákona o Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv.

V Praze dne 16. března 2021

Kateřina Valachová, v.r.
Olga Richterová, v.r.
Lucie Šafránková, v.r.
Stanislav Grospič, v.r.
Markéta Pekarová Adamová, v.r.
Marek Výborný, v.r.
Jan Bauer, v.r.
Věra Kovářová, v.r.
Petr Gazdík, v.r.
Jan Farský, v.r.
Jana Krutáková, v.r.
Petr Pávek, v.r.
Vít Rakušan, v.r.